Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 9. septembra 2015*

„Predhodno odločanje — Socialna politika — Direktiva 2000/78/ES — Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu — Členi 2, 3(1)(c) in 6(1) — Neposredna diskriminacija zaradi starosti — Osnovna plača sodnikov — Prehodna ureditev — Prerazporeditev in naknadno napredovanje — Ohranjanje različnega obravnavanja — Upravičeni razlogi“

V zadevi C-20/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Berlin (Nemčija) z odločbo z dne 12. decembra 2012, ki je prispela na Sodišče 15. januarja 2013, v postopku

Daniel Unland

proti

Land Berlin,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (poročevalec), J. L. da Cruz Vilaça in K. Likurgos, sodniki

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. aprila 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za D. Unlanda M. Quaas, odvetnik,

— za nemško vlado T. Henze in J. Möller, agenta,

— za avstrijsko vlado G. Hesse, agent,

— za Evropsko komisijo T. Maxian Rusche, D. Martin in M. Kellerbauer, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe in njegovo dopolnilo se nanašata na razlago členov 2, 3(1)(c) in 6(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru spora med D. Unlandom in Land Berlin (dežela Berlin) zaradi podrobnih pravil o prerazporeditvi in napredovanju sodnikov z območja pristojnosti te dežele v okviru novega plačnega sistema, ki se zanje uporablja.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1 Direktive 2000/78 določa, da je njen „[n]amen […] opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.

4 Člen 2 te direktive določa:

„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.

2. V smislu odstavka 1:

(a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

[…]“

5 Člen 3(1)(c) navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, pojasnjuje, da se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva med drugim „zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom“.

6 Člen 6(1) te direktive določa:

„Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

Tako različno obravnavanje je lahko med drugim:

(a) določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve in poklicnega usposabljanja, zaposlitve in dela, vključno s pogoji glede odpustitve in plačila, za mlade osebe, starejše delavce in osebe, ki so dolžne skrbeti za druge, zato da se spodbuja njihovo poklicno vključenost ali jim zagotavlja varstvo;

(b) z določitvijo minimalnih pogojev glede starosti, delovnih izkušenj ali delovne dobe glede dostopa do zaposlitve ali kakšnih ugodnosti, povezanih z zaposlenostjo;

[…]“

7 V skladu s členom 16(a) Direktive 2000/78 države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se odpravijo vsi zakoni in predpisi, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja.

Nemško pravo

Stari zvezni zakon o plačah uradnikov

8 Zvezni zakon o plačah uradnikov (Bundesbesoldungsgesetz) v različici, ki je veljala 31. avgusta 2006 (v nadaljevanju: stari zvezni zakon o plačah uradnikov), je za zvezne uradnike in sodnike ostal v veljavi do 30. junija 2011, za deželne uradnike in sodnike Land Berlin pa do 31. julija 2011, in sicer v prehodni različici za Berlin (Bundesbesoldungsgesetz in der Überleitungsfassung für Berlin, v nadaljevanju: BBesG Bln, stara različica).

9 Člen 38 starega zveznega zakona o plačah uradnikov, naslovljen „Izračun osnovne plače“, je določal:

„1. Osnovna plača se, če plačni sistem ne določa fiksne plače, izračuna na podlagi razredov starostne skupine. Upravičenje do osnovne plače, vzpostavljene v razredu starostne skupine, nastane prvega v mesecu, v katerem je dopolnjena upoštevna starost.

2. Če se sodnik ali državni tožilec zaposlita po dopolnjenem 35. letu starosti, se osnovna plača izračuna na podlagi starosti, ki se zmanjša za polovico števila polnih let, ki jih je sodnik ali državni tožilec dopolnil med dopolnjenim 35. letom starosti in starostjo, ko se je zaposlil […].

3. Sodniki in državni tožilci, ki še niso dopolnili 27. leta starosti, prejemajo prvotno osnovno plačo iz njihovega naziva toliko časa, dokler ne dosežejo starosti, določene za napredovanje v razred starostne skupine.

4. Brez poseganja v odstavek 2, drugi in tretji stavek, se upoštevna starost odloži za polovico obdobja po dopolnitvi 35. leta starosti, v katerem ne obstaja pravica do plačila. […]“

Novi zakon o plačah uradnikov Land Berlin

10 V skladu z zakonom o reformi plač uradnikov Land Berlin (Gesetz zur Besoldungsneuregelung für das Land Berlin – Berliner Besoldungsneuregelungsgesetz) z dne 29. junija 2011 veljajo za sodnike Land Berlin, ki so do 1. avgusta 2011 že bili imenovani v naziv (v nadaljevanju: že imenovani sodniki), druga pravila kot za sodnike, zaposlene po tem datumu (v nadaljevanju: novi sodniki).

– Deželna ureditev plač novih sodnikov

11 S členom I(1) zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin je bil spremenjen BBesG Bln, stara različica. Plače novih sodnikov torej ureja nova različica zadnjenavedenega zakona (v nadaljevanju: BBesG Bln, nova različica). V upoštevnih določbah tega zakona je navedeno:

„Člen 38: Izračun osnovne plače

„1. Osnovna plača sodnikov in državnih tožilcev se, če plačni sistem ne določa fiksnih plač, izračuna na podlagi razredov. Napredovanje v neposredno višji razred se določi na podlagi izkušenj.

2. S prvim imenovanjem na delovno mesto s pravico do plače, ki spada na področje uporabe tega zakona, se načeloma določi osnovna plača, ki ustreza razredu 1, brez poseganja v upoštevanje prejšnjih dob na podlagi člena 38(a). Razred se določi s pisnim upravnim aktom z učinkom od prvega dne v mesecu, ko je imenovanje začelo veljati.

3. Osnovna plača se poviša po triletnem obdobju izkušenj v razredu 1, po dveletnem obdobju v razredih od 2 do 4 in po triletnem obdobju v razredih od 5 do 7. Dobe brez pravice do plače odložijo napredovanje za ta obdobja, razen če člen 38(a)(2) določa drugače.

[…]“.

– Ureditev plač že imenovanih sodnikov

12 Zakon o prehodni ureditvi plač uradnikov Land Berlin (Berliner Besoldungsüberleitungsgesetz, v nadaljevanju: BerlBesÜG) z dne 29. junija 2011 v skladu s členom II(1) zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin določa podrobna pravila o prerazporeditvi že imenovanih sodnikov v novem sistemu in prehodne ukrepe, ki se uporabljajo za te sodnike.

13 Člen 2 BerlBesÜG, naslovljen „Razporeditev v razrede in prehodne razrede nazivov plačnega sistema A“, določa:

„1. Uradniki se s 1. avgustom 2011 na podlagi delovnega mesta, ki ga zasedajo 31. julija 2011, in osnovne plače, ki jim v skladu z zakonom o prilagoditvi plač in pokojnin uradnikov 2010/2011, ki velja za Berlin, z dne 8. julija 2010 (GVBl. str. 362, 2011 str. 158) pripada 1. avgusta 2011, v skladu s podrobnimi pravili iz naslednjih odstavkov razporedijo v razrede ali prehodne razrede iz Priloge 3 [zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin]. Prvi stavek velja po analogiji za uradnike, ki so na neplačanem dopustu; pri njih se razporeditev določi na podlagi delovnega mesta in osnovne plače, ki bi bila upoštevna, če bi se dopust končal 31. julija 2011.

2. Uradnik se v skladu z odstavkom 1 razporedi v razred ali prehodni razred, ki ustreza osnovni plači, zaokroženi na višji znesek. Sicer se uradnik razporedi v naslednji višji razred ali prehodni razred […]“

14 Člen 5 BerlBesÜG, naslovljen „Razporeditev v razrede in prehodne razrede nazivov R1 in R2“, določa:

„Prejemnice in prejemniki osebnih prejemkov na podlagi plačnega razreda R1 ali R2 se na podlagi delovnega mesta, upoštevnega 31. julija 2011 z osnovno plačo, ki jim je pripadala 1. avgusta 2011 v skladu z zakonom o prilagoditvi plač in pokojnin (Berlin), 2010/2011 (Gesetz zur Besoldungs- und Versorgungsanpassung für Berlin 2010/2011), razporedijo v razrede ali prehodne razrede osnovne plače iz Priloge 4 [zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin]. Člen 2(1), drugi stavek, in odstavki od 2 do 4 se uporabljajo po analogiji.

15 Člen 6 BerlBesÜG, ki se nanaša na nadaljnje napredovanje, določa:

„1. Pri razporeditvi v razred osnovne plače iz Priloge 4 [zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin] na podlagi osnovne plače iz razreda starostne skupine 3, plačnih razredov R1 in R2, upravičenje do katere naj bi v skladu z Gesetz zur Besoldungs- und Versorgungsanpassung für Berlin 2010/2011, nastalo 1. avgusta 2011, se doseže naslednji višji razred; pri razporeditvi v prehodni razred osnovne plače iz Priloge 4 se pripadajoči razred doseže, ko se v skladu s členom 38(1) [BBesG Bln, stara različica] doseže naslednji višji razred starostne skupine. S tem napredovanjem se začne upoštevno obdobje izkušenj na podlagi člena 38(1), drugi stavek, [BBesG Bln, nova različica].

2. Z odstopanjem od odstavka 1 se upoštevno obdobje izkušenj na podlagi člena 38(1), drugi stavek, [BBesG Bln, nova različica] – pri razporeditvi na podlagi osnovne plače v skladu z razredi starostne skupine 1 in 2, plačnega razreda R1, do katere naj bi bile v skladu z zakonom o prilagoditvi plač in pokojnin (Berlin), 2010/2011, zadevne osebe upravičene 1. avgusta 2011 – začne z razporeditvijo v razred 1 osnovne plače iz Priloge 4 [zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin].

3. Z odstopanjem od odstavkov 1 in 2 se pri razporeditvi v prehodni razred do razreda 4 ali pri razporeditvi v razrede ali prehodne razrede, ki sledijo prehodnemu razredu do razreda 4, obdobja izkušenj od razreda 5 v posameznem primeru za eno leto skrajšajo.

4. Z odstopanjem od odstavka 1 se pri razporeditvi v razred 1 Priloge 4 [zakona o reformi plač uradnikov Land Berlin] v primerih iz odstavka 2 ter pri razporeditvi v razred 2 Priloge 4 [tega zakona] na podlagi osnovne plače razreda starostne skupine 4, plačnega razreda R1, do katere naj bi bile v skladu z Gesetz zur Besoldungs- und Versorgungsanpassung für Berlin 2010/2011 zadevne osebe upravičene 1. avgusta 2011, obdobje izkušenj v razredu 4 podaljša za eno leto.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

16 D. Unland, rojen 19. februarja 1976, je sodnik v Land Berlin. Zaposlil se je v času veljavnosti starega zveznega zakona o plačah uradnikov, ko je imel 29 let, 1. avgusta 2011 pa je bil v okviru novega plačnega sistema prerazporejen v skladu z določbami BerlBesÜG.

17 Tožeča stranka je v dopisu z dne 17. decembra 2009 pri Land Berlin za obdobje, v katerem še ni prišlo do zastaranja, retroaktivno zahtevala plačo, ki ustreza najvišjemu razredu njenega naziva. Zentrale Besoldungs- und Vergütungsstelle der Justiz (centralni urad za plače v pravosodju) je ta predlog z odločbo z dne 12. januarja 2010 zavrnil. Ugovor tožeče stranke zoper to odločbo je nato predsednica Kammergericht (višje okrožno sodišče v Berlinu) zavrnila z odločbo z dne 7. maja 2010.

18 Tožeča stranka je zato 5. junija 2010 pri Verwaltungsgericht Berlin (Nemčija) vložila tožbo, v kateri je zatrjevala, da je diskriminirana na podlagi starosti zaradi pravila o plači glede na starost. Med drugim meni, da so tako stari zvezni zakon o plačah uradnikov kot tudi podrobna pravila o prerazporeditvi v novem plačnem sistemu v nasprotju s pravom Unije, zaradi česar zahteva plačo iz najvišjega razreda njenega naziva. Prejemanje te plače zahteva za naprej, pa tudi retroaktivno, in sicer z naknadnim zahtevkom, ki zajema obdobje vsaj do leta 2009.

19 Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sprašuje o združljivosti nacionalnih ureditev iz postopka v glavni stvari s pravom Unije, natančneje z Direktivo 2000/78, ker naj bi ti ureditvi lahko bili izvor diskriminacije zaradi starosti, ki je s to direktivo prepovedana.

20 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Berlin prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba evropsko primarno in/ali sekundarno pravo, v tem primeru zlasti Direktivo 2000/78/ES, v smislu obsežne prepovedi neupravičene diskriminacije zaradi starosti razlagati tako, da zajema tudi nacionalne določbe o plačah deželnih sodnikov?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali je treba evropsko primarno in/ali sekundarno pravo razlagati tako, da nacionalni predpis, po katerem sta višina osnovne plače sodnika ob začetku opravljanja sodniške funkcije in naknadno povišanje te osnovne plače odvisna od njegove starosti, pomeni neposredno ali posredno diskriminacijo zaradi starosti?

3. Če je tudi odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava pomeni, da tak nacionalni predpis, s katerim je zakonodajalec želel nagraditi poklicne izkušnje in/ali socialne veščine, ni upravičen?

4. Če je tudi odgovor na tretje vprašanje pritrdilen: ali razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava, dokler ni uveljavljena nediskriminatorna plačna zakonodaja, dopušča drugačno pravno posledico, kot je tista, na podlagi katere se diskriminiranim osebam retroaktivno zagotovi plača v skladu z najvišjim plačnim razredom znotraj njihovega naziva?

   Ali pravna posledica kršitve prepovedi diskriminacije pri tem izhaja iz evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava, v tem primeru zlasti iz Direktive 2000/78/ES, ali gre le za pravico, ki jo zadevne osebe lahko uveljavljajo na podlagi načela prava Unije o odgovornosti držav članic pri nepravilnem prenosu določb evropskega prava?

5. Ali razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava nasprotuje nacionalnemu ukrepu, po katerem je (naknadni) zahtevek za plačilo ali odškodninski zahtevek odvisen od tega, da so ga sodniki uveljavljali pravočasno?

6. Če so odgovori na prvo, drugo in tretje vprašanje pritrdilni: ali iz razlage evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava izhaja, da prehodni zakon, s katerim so obstoječi sodniki razporejeni v razred novega sistema le na podlagi zneska svoje osnovne plače, ki jo do dne prehoda prejemajo po stari (diskriminatorni) plačni zakonodaji, in po katerem se nadaljnje napredovanje v višje razrede tako ne glede na vse izkušnje sodnika določi le na podlagi obdobij izkušenj, pridobljenih po začetku veljave prehodnega zakona, pomeni ohranjanje obstoječe diskriminacije zaradi starosti, ki traja, dokler v posameznem primeru ni dosežen najvišji plačni razred?

7. Če je tudi odgovor na šesto vprašanje pritrdilen: ali je razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava v nasprotju s tem, da se tako neomejeno nadaljevanje različnega obravnavanja upraviči s ciljem zakonodajalca, v skladu s katerim naj se s prehodnim zakonom ne bi ščitile (samo) pridobljene pravice obstoječih sodnikov, ki veljajo na dan prehoda, ampak (tudi) pričakovanja v zvezi s prihodki za celotno življenjsko dobo v ustreznem plačnem razredu, glede katerih je bilo predvideno, da se izplačajo po stari plačni zakonodaji, in v skladu s katerim naj bi bili novi sodniki plačani bolje od obstoječih?

   Ali je nadaljnjo diskriminacijo obstoječih sodnikov mogoče upravičiti s tem, da bi bila alternativna ureditev (posamično razvrščanje tudi obstoječih uradnikov na podlagi obdobij izkušenj) povezana s povečanimi upravnimi stroški?

8. Če je odgovor glede upravičenja iz sedmega vprašanja nikalen: ali razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava, dokler ni tudi za obstoječe sodnike uveljavljena nediskriminatorna plačna zakonodaja, dopušča drugačno pravno posledico, kot je retroaktivno in nadaljnje priznanje plačila obstoječim sodnikom v skladu z najvišjim plačnim razredom znotraj njihovega naziva?

9. Če so odgovori na prvo, drugo in tretje vprašanje pritrdilni, odgovor na šesto vprašanje pa nikalen: ali iz razlage evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava izhaja, da določba iz prehodnega zakona, ki obstoječim sodnikom, ki so v času prehoda dopolnili določeno starost, od določenega plačnega razreda dalje zagotavlja hitrejšo rast plače kot obstoječim sodnikom, ki so bili na dan prehoda mlajši, pomeni neposredno ali posredno diskriminacijo zaradi starosti?

10. Če je odgovor na deveto vprašanje pritrdilen: ali je razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava v nasprotju s tem, da se tako različno obravnavanje upraviči s ciljem zakonodajalca, v skladu s katerim naj se ne bi ščitile pridobljene pravice, ki obstajajo na dan prehoda, ampak izključno pričakovanja v zvezi s prihodki za celotno življenjsko dobo v ustreznem plačnem razredu, glede katerih je bilo predvideno, da se izplačajo po stari plačni zakonodaji?

11. Če je odgovor glede upravičenja iz desetega vprašanja nikalen: ali razlaga evropskega primarnega in/ali sekundarnega prava, dokler ni tudi za obstoječe sodnike uveljavljena nediskriminatorna plačna zakonodaja, dopušča drugačno pravno posledico, kot je priznanje – retroaktivno in stalno – enake rasti plač vsem obstoječim in privilegiranim sodnikom, navedenim v devetem vprašanju?“

21 Sodno tajništvo Sodišča je z dopisom z dne 25. junija 2014 predložitvenemu sodišču poslalo prepis sodbe v zadevi Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005) in ga pozvalo, naj sporoči, ali želi ob upoštevanju te sodbe ohraniti vprašanja za predhodno odločanje.

22 Predložitveno sodišče je z odločbo z dne 19. decembra 2014, ki je na Sodišče prispela 29. decembra 2014, potrdilo, da svoja vprašanja ohranja, tretje vprašanje pa je preoblikovalo tako:

„Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali ta razlaga primarnega in/ali sekundarnega evropskega prava nasprotuje utemeljitvi take nacionalne določbe?“

23 V teh okoliščinah je Sodišče pozvano, da odloči o vseh vprašanjih, kakor so bila postavljena na začetku, o tretjem vprašanju pa, kakor je bilo preoblikovano.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

24 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba Direktivo 2000/78 razlagati tako, da plačni pogoji sodnikov spadajo na področje uporabe te direktive.

25 To vprašanje se nanaša na stvarno in osebno področje uporabe Direktive 2000/78.

26 Predložitveno sodišče se glede stvarnega področja uporabe te direktive sprašuje o razmerju med členom 3(1)(c) navedene direktive, v skladu s katerim se ta direktiva v mejah pristojnosti, ki so prenesene na Evropsko unijo, uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva zaposlitev in delovne pogoje, pri čemer ta besedna zveza zajema med drugim odpustitev in plačilo, in členom 153(5) PDEU, ki določa izjemo od pristojnosti Unije na področju socialne politike, v skladu s katero Unija ni pristojna za poseganje na področje plač.

27 Kot je Sodišče navedlo v sodbi Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točki 34 in 35), je treba razločevati med pojmom „plača“ v smislu člena 153(5) PDEU in enakim pojmom iz člena 3(1)(c) Direktive 2000/78, saj je zadnjenavedeni pojem del pogojev zaposlitve in neposredno ne zadeva določitve višine plače. Zato nacionalnih pravil, ki urejajo podrobnosti razporeditve v nazive in plačne razrede, ni mogoče izvzeti iz stvarnega področja uporabe Direktive 2000/78.

28 V zvezi z osebnim področjem uporabe te direktive zadostuje spomniti, da člen 3(1)(c) izrecno določa, da se navedena direktiva uporablja med drugim za vse osebe v javnem sektorju, vključno z javnimi telesi. Poleg tega ni sporno, da sodniška služba spada v javni sektor.

29 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1)(c) Direktive 2000/78 razlagati tako, da plačni pogoji sodnikov spadajo na področje uporabe te direktive.

Drugo in tretje vprašanje

30 Predložitveno sodišče želi z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, na podlagi katere se v okviru vsakega naziva delovnega mesta razred za osnovno plačo sodnika ob njegovi zaposlitvi določi glede na njegovo starost.

31 Člen 38(1) starega zveznega zakona o plačah uradnikov določa, da se osnovna plača izračuna na podlagi razredov starostne skupine, poleg tega pa iz odstavka 2 tega člena izhaja, da če se sodnik ali državni tožilec zaposlita po dopolnjenem 35. letu starosti, se osnovna plača izračuna na podlagi referenčne starosti, ki se zmanjša za polovico števila polnih let, ki jih je sodnik ali državni tožilec dopolnil med dopolnjenim 35. letom starosti in starostjo, ko se je zaposlil. V odstavku 3 tega člena je bilo še določeno, da sodniki in državni tožilci, ki še niso dopolnili 27. leta starosti, prejemajo prvotno osnovno plačo iz njihovega naziva toliko časa, dokler ne dosežejo starosti, določene za napredovanje v razred starostne skupine.

32 Osnovna plača sodnikov je bila torej ob njihovi zaposlitvi določena izključno na podlagi starostne skupine, ki so ji pripadali.

33 Sodišče je v sodbi Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005) že obravnavalo enaka vprašanja, kot sta drugo in tretje vprašanje, ki sta bili postavljeni v tej zadevi, zato je odgovor Sodišča v navedeni sodbi mogoče v celoti prenesti na vprašanji, ki ju je predložitveno sodišče postavilo v postopku v glavni stvari.

34 Sodišče je namreč v točkah od 39 do 51 te sodbe preučilo, ali stari zvezni zakon o plačah uradnikov vsebuje diskriminacijo v smislu členov 2 in 6(1) Direktive 2000/78, in ugotovilo, da jo, ker razporeditev uradnikov v plačni razred za osnovno plačo ob njihovi zaposlitvi glede na njihovo starost presega to, kar je nujno za uresničitev legitimnega cilja, ki mu sledi ta zakon.

35 Okoliščina, da je namen določb iz postopka v glavni stvari nagraditi poklicne izkušnje in/ali socialne veščine sodnikov, pri tem ni upoštevna.

36 V teh okoliščinah je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi katere se osnovna plača sodnika ob njegovi zaposlitvi določi zgolj glede na njegovo starost.

Šesto in sedmo vprašanje

37 Predložitveno sodišče želi s šestim in sedmim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila o prerazporeditvi že imenovanih sodnikov v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da se plačni razred, v katerega se ti odslej razporedijo, določi zgolj na podlagi zneska osnovne plače, ki so jo prejemali na podlagi starega plačnega sistema, ta pa je temeljil na diskriminaciji sodnikov zaradi starosti. Predložitveno sodišče želi, natančneje, izvedeti, ali je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti s ciljem varstva pridobljenih pravic.

38 Iz člena 5 BerlBesÜG je razvidno, da se pri prerazporeditvi že imenovanih sodnikov v plačni razred ali v prehodni plačni razred novega sistema upošteva samo dotedanja osnovna plača. Prerazporeditev sodnikov, ki so bili že imenovani v okviru novega sistema, se opravi izključno na podlagi starostne skupine, ki so jo dosegli v starem sistemu.

39 Ugotoviti je treba, da lahko navedeni člen ohranja različno obravnavanje sodnikov glede na starost v okviru novega plačnega sistema.

40 Z ukrepi prerazporeditve – ki so bili uvedeni z določbo, kakršen je člen 5 BerlBesÜG, in v skladu s katerimi prerazporeditev temelji na plači, ki so jo že imenovani uradniki prejemali prej in ki je temeljila na starosti – se namreč ohranja diskriminatoren položaj, v katerem nekateri sodniki prejemajo nižjo plačo od tiste, ki jo prejemajo drugi sodniki, čeprav so v primerljivem položaju, in to zgolj zaradi njihove starosti ob zaposlitvi (glej v tem smislu sodbo Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točke od 56 do 58).

41 Preučiti je torej treba, ali je to različno obravnavanje zaradi starosti glede na člen 6(1) Direktive 2000/78 lahko upravičeno.

42 Prvič, v zvezi s ciljem ohranitve pridobljenih pravic, na katerega se sklicuje predložitveno sodišče, je treba ugotoviti, da varstvo pridobljenih pravic neke kategorije oseb pomeni prevladujoč razlog v splošnem interesu (sodba Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točka 64 in navedena sodna praksa).

43 Drugič, Sodišče je že ugotovilo, da se z zakonom, kot je BerlBesÜG, lahko doseže uresničevani cilj, ki je zagotovitev ohranitve pridobljenih pravic (sodba Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točke od 65 do 68). Nato je ugotovilo, da nacionalni zakonodajalec s sprejetjem prehodnih ukrepov o odstopanju, uvedenih z BerlBesÜG, ni presegel tega, kar je bilo nujno, da se doseže uresničevani cilj (sodba Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točke od 69 do 85).

44 Noben podatek iz spisa, predloženega Sodišču, ni tak, da bi lahko vplival na te ugotovitve.

45 Kot je razvidno iz podatkov, predloženih Sodišču, se prerazporeditev sodnikov v izbranih metodah in uresničevanem cilju ne razlikuje od prerazporeditve, ki je bila izvedena za uradnike Land Berlin. BerlBesÜG je namreč uvedel pravila, ki se enotno uporabljajo za sodnike, tožilce in uradnike glede njihove prerazporeditve.

46 S sprejetjem BerlBesÜG je nacionalni zakonodajalec tako preoblikoval plačni sistem uradnikov in sodnikov Land Berlin. Za ohranitev pridobljenih pravic že imenovanih sodnikov ta zakon zanje določa prehodno odstopanje, na podlagi katerega so lahko ti sodniki nemudoma prerazporejeni v nek razred ali prehodni razred (glej v tem smislu sodbo Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točki 72 in 73).

47 Ker se poleg tega člen 38 starega zveznega zakona o plačah uradnikov uporablja za vse sodnike Land Berlin ob njihovi zaposlitvi, so diskriminatorni vidiki, ki so iz tega izhajali, potencialno vplivali na vse te sodnike (glej v tem smislu sodbo Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točka 96). Zato je treba ugotoviti, da v starem zveznem zakonu o plačah uradnikov ni veljavnega referenčnega sistema in da v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, ne obstaja niti kategorija „mladih sodnikov“, ki bi bila s tem zakonom in z BerlBesÜG prikrajšana, niti kategorija „starejših sodnikov“, ki bi bila s tema zakonoma favorizirana.

48 Poleg tega je treba podrobna pravila take prerazporeditve šteti za združljive z obveznostjo, ki izhaja iz člena 16(a) Direktive 2000/78, in sicer, da morajo države članice sprejeti potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se odpravijo vsi zakoni in predpisi, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja.

49 Zato je treba na šesto in sedmo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila za prerazporeditev že imenovanih sodnikov v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da se plačni razred, v katerega se ti odslej razporedijo, določi zgolj na podlagi zneska osnovne

plače, ki so jo prejemali na podlagi starega plačnega sistema, ta pa je temeljil na diskriminaciji sodnikov zaradi starosti, ker je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti s ciljem varstva pridobljenih pravic.

Deveto in deseto vprašanje

50 Predložitveno sodišče želi z devetim in desetim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila za napredovanje že imenovanih sodnikov v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da je od nekega plačnega razreda dalje sodnikom, ki so na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, dopolnili neko starost, zagotovljena hitrejša rast plače kot sodnikom, ki so bili na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, mlajši. Predložitveno sodišče želi, natančneje, izvedeti, ali je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti.

51 Ugotoviti je treba, da je nemški zakonodajalec s členom 6 BerlBesÜG uvedel razlikovanje na podlagi razreda starostne skupine, doseženega na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, in sicer tako glede časa, ko sme sodnik prvič napredovati v en razred višje, kot tudi pri določitvi nadaljnjih obdobij izkušenj.

52 V zvezi s prvim napredovanjem v okviru novega plačnega sistema je iz ugotovitev predložitvenega sodišča razvidno, da začne v skladu s členom 6(1) in (2) BerlBesÜG za sodnike, ki so bili v prejšnjem plačnem sistemu v upoštevnem času prehoda razporejeni v razred starostne skupine 1 ali 2, torej za sodnike, ki so bili takrat stari manj kot 31 let, obdobje izkušenj teči znova ob prehodu na nov sistem. Nasprotno, sodniki, ki so bili vsaj na podlagi osnovne plače razporejeni v razred starostne skupine 3 in so torej dopolnili 31. leto starosti, napredujejo za razred višje, ko bi po prejšnji plačni zakonodaji dosegli en razred starostne skupine višje.

53 V zvezi z nadaljnjim napredovanjem v okviru novega plačnega sistema člen 6(3) in (4) BerlBesÜG od razreda 5 dalje določa skrajšanje obdobja izkušenj, ki se zahteva za napredovanje v naslednji razred, če so bili že imenovani sodniki sprva prerazporejeni vsaj v prehodni razred 4 novega plačnega sistema.

54 Ker so pri napredovanju v razredih do tega skrajšanja obdobja, kot izhaja iz ugotovitev predložitvenega sodišča, upravičeni le sodniki, ki so ob prehodu na nov sistem stari vsaj 39 let, medtem ko so sodniki, ki te starosti ob prerazporeditvi niso dopolnili, izključeni iz področja uporabe te določbe in morajo, *a fortiori*, čakati eno leto več, da bi dosegli ustrezno višji razred, je treba ugotoviti, da nacionalna zakonodaja iz postopka v glavni stvari vsebuje različno obravnavanje, ki neposredno temelji na starosti v smislu člena 2(2)(a) Direktive 2000/78.

55 Preučiti je torej treba, ali je to različno obravnavanje glede na člen 6(1) Direktive 2000/78 lahko upravičeno.

56 V zvezi s tem je iz stališč nemške vlade razvidno, da je bil namen člena 6 BerlBesÜG izravnati krivuljo razvoja plač sodnikov s krivuljo plač uradnikov, pri čemer je zadnjenavedena že bila posodobljena leta 1997, in nazadnje, narediti sodniško funkcijo privlačnejšo, kot je bila prej, med drugim z zagotavljanjem hitrejše rasti dohodka na začetku kariere. Hkrati je bilo treba zagotoviti, da na eni strani noben že imenovani sodnik ne trpi takojšnje izgube dohodka ali izgube z globalnega kariernega vidika, in na drugi, da vsi sodniki ob starosti 49 let dosežejo zadnji plačni razred.

57 Opozoriti je treba, da imajo v sedanjem stanju prava Unije države članice in v nekaterih primerih socialni partnerji na nacionalni ravni na voljo široko pooblastilo za prosto presojo pri svoji izbiri, ne le glede sledenja določenemu cilju na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov za uresničevanje cilja (glej zlasti sodbo Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 68).

58 Zato cilji, kot so ti, ki jim sledi ureditev v postopku v glavni stvari, načeloma upravičujejo „objektivno in razumno“ „v okviru nacionalnega prava“ – kot določa člen 6(1), prvi pododstavek, Direktive 2000/78 – različno obravnavanje zaradi starosti.

59 V skladu z besedilom navedene določbe je treba še preveriti, ali so načini uresničevanja teh ciljev „primerni in nujni“.

60 Nemška vlada je v stališčih in s pojasnili, predloženimi med obravnavo, obširno predstavila razloge, ki so vodili do sprejetja člena 6 BerlBesÜG.

61 Ta vlada je med drugim zatrdila, da je skupno trajanje, na katero se razteza plačna lestvica, za sodnike in tožilce krajše kot za uradnike, saj je v njem upoštevano na splošno najdaljše trajanje izobraževanja in najpoznejši začetek opravljanja poklica. Novi sistem napredovanja zajema manj razredov, in sicer osem „razredov izkušenj“, čeprav naj bi sodnik hitreje dosegel razrede, ki ustrezajo najvišjim plačam. Ker pa se iz proračunskih razlogov dohodki sodnikov ne morejo preveč povečevati, je ta rast plač vnovič upočasnjena v vmesnih letih. Tako mora sodnik od razreda 5 dalje zdaj za napredovanje v višji razred počakati eno leto več.

62 Po navedbah nemške vlade je treba to spremembo, ki favorizira sodnike, stare od 31 do 39 let, razumeti kot nagrajevanje, ker poklicne izkušnje še posebej hitro rastejo v prvih poklicnih letih, pa tudi kot ukrep za zadovoljitev potreb sodnikov v času njihovega življenja, ko se, kot zatrjuje ta vlada, običajno soočajo z najvišjimi stroški. Poleg tega naj bi bilo napredovanje že imenovanih sodnikov, ki so prerazporejeni ob relativno visoki starosti, in sicer od starostne skupine 7 starega sistema dalje, upočasnjena z uporabo nove krivulje napredovanja. Za izravnavo tega učinka je ustrezno trajanje razredov za to kategorijo skrajšano za eno leto. Ta vlada je v odgovor na poziv Sodišča na obravnavi k pojasnitvi navedla, da zapletenost tega sistema izvira iz skrbi zakonodajalca, da nobena kategorija sodnikov ne bi uživala prednosti oziroma da ne bi bila preveč oškodovana po prerazporeditvi v okviru novega plačnega sistema.

63 Ugotoviti je treba, da preučitev spisa, predloženega Sodišču, ne razkriva nobenega elementa, s katerim bi bilo mogoče izpodbijati stališča nemške vlade. Sodišču tudi ni bil predložen noben element, s katerim bi se želelo izpodbijati primernost in nujnost novega sistema napredovanj.

64 Poleg tega je smiselno navesti, da je treba trditev, da je člen 6 BerlBesÜG prinesel „poslabšanje“ položaja „mladih sodnikov“, ki naj bi že bili v slabšem položaju na podlagi starega zveznega zakona o plačah uradnikov, zavrniti, ker te kategorije, kot je bilo ugotovljeno v točki 48 te sodbe, ne obstajajo.

65 Glede na te preudarke je treba ob upoštevanju široke diskrecijske pravice držav članic ne le pri izbiri glede uresničevanja določenega cilja na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se lahko ta uresniči, ugotoviti, da sprejetje člena 6 BerlBesÜG glede na cilj, ki mu sledi nacionalni zakonodajalec, očitno ni nerazumno.

66 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba na deveto in deseto vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila za napredovanje že imenovanih sodnikov v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da je od nekega plačnega razreda dalje sodnikom, ki so

na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, dopolnili neko starost, zagotovljena hitrejša rast plače kot sodnikom, ki so bili na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, mlajši, ker je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti glede na člen 6(1) te direktive.

Četrto vprašanje

67 Predložitveno sodišče Sodišče s četrtim vprašanjem sprašuje o pravnih posledicah, ki jih mora sprejeti, če je stari zvezni zakon o plačah uradnikov kršil načelo prepovedi diskriminacije zaradi starosti. To sodišče želi izvedeti, ali te posledice izhajajo iz Direktive 2000/78 ali sodne prakse iz sodbe Francovich in drugi (C-6/90 in C-9/90, EU:C:1991:428) in ali so v zadnjenavedenem primeru izpolnjeni pogoji za uveljavljanje odgovornosti Zvezne republike Nemčije.

68 Sodišče je že odločalo o tem vprašanju v sodbi Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005) in njegov odgovor na to vprašanje je mogoče v celoti prenesti na obravnavano zadevo.

69 V teh okoliščinah je treba iz istih razlogov, kot so tisti, navedeni v točkah od 88 do 107 sodbe Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005), na četrto vprašanje odgovoriti tako:

— V okoliščinah, kot so v postopku v glavni stvari, pravo Unije ne zahteva, da se diskriminiranim sodnikom retroaktivno dodeli znesek, ki ustreza razliki med dejansko prejeto plačo in plačo, ki ustreza najvišjemu plačnemu razredu njihovega naziva.

— Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so izpolnjeni vsi pogoji, določeni s sodno prakso Sodišča, da se lahko na podlagi prava Unije uveljavlja odgovornost Zvezne republike Nemčije.

Peto vprašanje

70 Predložitveno sodišče želi s petim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba pravo Unije razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu pravilu, kot je to v postopku v glavni stvari, ki določa, da mora nacionalni sodnik pravico do denarnega prejemka, ki ne izhaja neposredno iz zakona, uveljaviti v sorazmerno kratkem roku, to je pred koncem tekočega proračunskega leta.

71 Sodišče je o tem vprašanju že odločalo v sodbi Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005) in njegov odgovor na to vprašanje je mogoče v celoti prenesti na obravnavano zadevo.

72 V teh okoliščinah je treba iz istih razlogov, kot so tisti, navedeni v točkah od 111 do 114 sodbe Specht in drugi (od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005), na peto vprašanje odgovoriti, da je treba pravo Unije razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, kot je to v postopku v glavni stvari, ki določa, da mora nacionalni sodnik pravico do denarnega prejemka, ki ne izhaja neposredno iz zakona, uveljaviti v sorazmerno kratkem roku, to je pred koncem tekočega proračunskega leta, če to pravilo ne krši niti načela enakovrednosti niti načela učinkovitosti. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so v postopku v glavni stvari ti pogoji izpolnjeni.

Osmo in enajsto vprašanje

73 Glede na odgovore na šesto, sedmo, deveto in deseto vprašanje, na osmo in enajsto vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

74 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Člen 3(1)(c) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu je treba razlagati tako, da plačni pogoji sodnikov spadajo na področje uporabe te direktive.**

2. **Člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi katere se osnovna plača sodnika ob njegovi zaposlitvi določi zgolj glede na njegovo starost.**

3. **Člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila za prerazporeditev sodnikov, ki so bili imenovani pred začetkom veljave te zakonodaje, v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da se plačni razred, v katerega se ti odslej razporedijo, določi zgolj na podlagi zneska osnovne plače, ki so jo prejemali na podlagi starega plačnega sistema, ta pa je temeljil na diskriminaciji sodnikov zaradi starosti, ker je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti s ciljem varstva pridobljenih pravic.**

4. **Člena 2 in 6(1) Direktive 2000/78 je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki določa podrobna pravila za napredovanje sodnikov, ki so bili imenovani pred začetkom veljave te zakonodaje, v okviru novega plačnega sistema in ki določa, da je od nekega plačnega razreda dalje sodnikom, ki so na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, dopolnili neko starost, zagotovljena hitrejša rast plače kot sodnikom, ki so bili na referenčni dan, določen za prehod v nov sistem, mlajši, ker je različno obravnavanje iz te zakonodaje mogoče upravičiti glede na člen 6(1) te direktive.**

5. **V okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, pravo Unije ne zahteva, da se diskrimininiranim sodnikom retroaktivno dodeli znesek, ki ustreza razliki med dejansko prejeto plačo in plačo, ki ustreza najvišjemu plačnemu razredu njihovega naziva.**

   Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so izpolnjeni vsi pogoji, določeni s sodno prakso Sodišča, da se lahko na podlagi prava Unije uveljavlja odgovornost Zvezne republike Nemčije.

6. **Pravo Unije ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, kot je to v postopku v glavni stvari, ki določa, da mora nacionalni sodnik pravico do denarnega prejemka, ki ne izhaja neposredno iz zakona, uveljaviti v sorazmerno kratkem roku, to je pred koncem tekočega proračunskega leta, če to pravilo ne krši niti načela enakovrednosti niti načela učinkovitosti. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali so v postopku v glavni stvari ti pogoji izpolnjeni.**

Podpisi